

РЕЦЕНЗИЯ

за конкурса, обнародван в Държавен вестник”, бр. 21 от 18.03.2016

г. ,

**за заемане на академичната длъжност доцент в
професионално направление**

**1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по
чужд език (английски език)**

**с единствен кандидат в конкурса гл.ас. д-р Екатерина
Софрониева**

**от доц. д-р Бистра Драгомирова Дудева, Център по езиково
обучение и физическо възпитание при Медицински
университет-София**

Единственият кандидат в конкурса за доцент в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по чужд език (английски език) е гл.ас. д-р Екатерина Софрониева. Кандидатката е представила необходимите документи в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и с Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски”

От 2005 г. Екатерина Софрониева е щатен преподавател по английски език, а след 2010 г. е главен асистент, като основно ръководи и преподава по програми, свързани с подготовката, квалификацията и преквалификацията на учители по език. Води основни дисциплини като практически английски език, методика на чуждоезиковото обучение, детска литература, граматика и др. и

провежда обучение по английски език и култура на чуждестранни студенти от специалност „Европейски съюз и европейска интеграция” и магистърска програма по „Образователни науки и интеркултурно възпитание“. Придобива образователната и научна степен „доктор” по психология на ориентирането и процесите на усвояване през 2012 г. в Римския Университет „Sapienza”, Италия, Факултет по Медицина и психология като разработва темата The Magic Teacher: Teacher Efficacy and Empathy in Foreign Language Teaching.

I. Научно- изследователска дейност

1. Монографии

Публикациите, с които гл.ас. д-р Екатерина Софрониева участва в конкурса, са тематично тясно свързани с научната специалност, по която е обявен. Тя участва в конкурса с 2 монографии, 22 статии, студии и глави от книги, както и 3 участия в учебни помагала.

Монографичното изследване „Ранното езиково обучение: модели у дома и в клас“ (2016г.) е посветено на основната тематика, по която гл.ас.д-р Екатерина Софрониева следва да бъде избрана за „доцент“. Кандидатката прави преглед на значими съвременни теории и практики на ранното чуждоезиково обучение (РЕО) и предлага обзор и обобщение на практическия опит от прилагането на разнообразни методи за РЕО. Дискутираните основни проблеми на РЕО намират своите решения в богатия набор от практики, описани от авторката. Тя предлага също описание и резултати от прилагане на успешен модел на РЕО: Наративния формат (НФ) на Трауте Ташнер, който съдържа

отговори на въпросите за това какво, кога, колко и защо се осъществява ранното езиково обучение по втори език. Монографията включва текстове и изследвания, които могат да послужат като учебни материали за студентите от педагогическите и филологическите специалности, които изучават „Методика на обучението по чужд език“ и други сходни дисциплини. Значимостта ѝ за обучението на бъдещите учители по чужд език се подчертава от това, че тя съдържа конкретни указания относно микроповеденчески елементи и добри практики за създаване на контекст за езиково усвояване. Отново визирайки бъдещата професионална реализация на своите студенти, авторката отделя специално внимание на може би най-достъпния за всеки учител изследователски метод: наблюдението.

По един ненаатрапващ се и произтичащ от практическия опит начин гл.ас. Ек.Софрониева дискутира основни изисквания за постигане на ефективно и качествено обучение, като обръща внимание не само на формалните, но и на неформалните пътища за придобиване на образование, като анализира всички участници в кръга на социалните контакти на децата. В монографията се преплитат социолингвистични, психолингвистични и културологични съображения за РЕО, които придават цялостност и значимост на направените изводи. Този анализ ѝ позволява да докаже, че успешно РЕО може да се реализира, когато то се поставя в по-широк образователен контекст, а не се осъществява като самоцел.

Монографията „Изследвания в обучението по съвременни езици“, представена от Ек. Софрониева за конкурса, е написана в съавторство с водещия изследовател по педагогика на езика проф.Тодор Шопов, дпн. Книгата е изключително ценна, тъй

като е насочена към метапознанието, а научноизследователската дейност от своя страна е важен критерий за осигуряване на качеството на висшето образование. Тя е и новаторска, тъй като за първи път достатъчно изчерпателно разглежда теорията и практиката на научните изследвания специфично в хуманитарната област на езиците. Представени са както емпиричните, така и спекулативните проучвания. Тъй като целта на авторите е да дадат практически полезни познания, те разглеждат и процедурите за осигуряване на валидност, надежност, достоверност на изследванията. За представяне на богатството от теории и методи авторите са проучили значимите европейски и северноамерикански източници и малобройните публикации на български език по темата.

Освен самите методи на изследване монографията дискутира и редица съвременни постижения на педагогиката и най-вече, на методиката на обучение по език. Монографията е предназначена за настоящи и бъдещи специалисти по методика на езика.

Представените от гл.ас. д-р Ек. Софрониева монографии са свидетелство за един завършен задълбочен изследовател с разнообразни научноизследователски интереси и представляват стабилна основа за нейната хабилитация.

2. Научни статии, студии и глави от книги.

За участие в конкурса са представени 22 статии, студии и глави от книги. Те могат да се разделят тематично на няколко групи:

Първо, това са статии, посветени на някои успешни университетски програми, които подготвят учители по Е2, в които

авторката подчертава, че е необходимо да се предлагат подходящи програми за обучение и професионално развитие на учителите, за придобиване и усъвършенстване на знанията и уменията, за да стане учителската професия привлекателна. Авторката обръща специално внимание на следдипломната квалификация в статията „*Следдипломна квалификация на учители по чужд език в начален етап – съвременни измерения и предизвикателства*“. Тази насока на работа е особено плодотворна за авторката с непрекъсващия ѝ интерес към създаването и характеристиките на магическите учители (Софрониева, Е., 2011, *Магическия учител. Изследване на емпатията в езиковото обучение*). Кандидатката е създала български версии на Поведенческата скала на Кеймбридж (Барон-Коен и Уилрайт, 2004) и Индекс на междуличностната реактивност (Дейвис, 1980). Софрониева изучава стратегиите за учене на втори език не само на студентите в СУ, но участва и в подобно проучване в МВБУ (*Статията за МВБУ е в съавторство*).

Второ, самата кандидатка анализира различни методи на преподаване в предучилищна и начална училищна възраст, като игровия подход, празници и тържества, драматизацията на приказки с песни, стихчета и жестови движения и др., като за тези методи се предлагат и практически разработени материали за употреба в клас (напр. *Sofronieva, E. (2012). In Quest of the Language Bridge; Софрониева, Е., Тошева, Д. (2007). Празници и тържества. Bonjour, Hello, Olla...*). Авторката разработва и анализира и ефективни модели за приобщаване на деца със специфични или допълнителни образователни потребности към езиковите дейностите.

Трето, Ек.Софрониева е посветила редица статии на добри практики за обучение и на метода на наративния формат в чуждоезиковото обучение на учители, студенти и деца и на неговите принципи като билингвизъм, комуникация, езиков напредък. Авторката анализира една от най-знаменателните характеристики на наративния формат, а именно, да дава „възможност за приобщаване на всички деца към езиковите и останалите дейности независимо от различията помежду им, от техните силни и слаби страни“ (Софрониева, Е. *Развитие на звукови и езикови структури – роден език и чуждоезиково обучение: модел на наративния формат.*) Тя проследява внедряването на модела в България и изучава ефективността му в български условия.

Четвърто, друга насока в научната дейност на гл.ас. Екатерина Софрониева е изучаването на аспекти на средата, в която работят учителите по език, като тя обръща специално внимание на мултикултурната среда и на европейската политика за многоезичието, които оказват силно влияние върху работата, авторитета и мотивацията на учителите. В „Европейската политика за многоезичие – от Малуф до Европа 2020“, написана в съавторство с Тодор Шопов, се разглеждат основни положения, като това, че езиковото и културното разнообразие са част от европейската идентичност, че многоезичието подкрепя културното разнообразие и межкултурния диалог в Европа и че многоезичието допринася за развитието на творчеството и иновациите.

Широкото тематично поле на научните статии, студии и глави от книги на Ек.Софрониева, включващо множество подтеми и взаимовръзките между тях, говори за това, че кандидатката е

изследовател със задълбочено разбиране за професионалното направление „Методика на обучението по чужд език“..

3. Участие в научно-изследователски проекти

Екатерина Софрониева е международен експерт по ELTAE (European Lingua Trainer in Adult Education), учител на преподаватели по английски език от различни страни (Германия, Италия, Литва, Испания, Швейцария, Унгария, Словения). Тя има 22 участия като лектор и учител по международни проекти, като е осъществявала обучение на следните главни теми: въвеждането на метода на наративния формат, езиковото обучение на възрастни, дистанционни форми на обучение и приобщаващо образование, обучение на учители по език, модели за приобщаване на деца със специфика на образователните потребности, анализ на образователни стратегии в мултикултурна среда, учене през целия живот и други.

По-важните проекти, в които е участвала, са ELTAE – GRUNTVIG-1 и ELTAE – GRUNTVIG-3; “The Adventures of Hocus and Lotus”. Dinotour - Transfer of Innovative Methodology for Teaching Languages to Young learners”, проект на Леонардо Да Винчи 2007-BG, референтен № LLP-LdV TOI-2007-BG-166013; Секторна програма Еразъм/Програма за учене през целия живот – мобилност на преподавателски състав с цел преподаване EDU 67256-IC-1-2007-1-BG-ERASMUS-EDU-1; Проект по схема BG051PO001-3.1.03 „Квалификация на педагогическите специалисти” и др. Участието ѝ в тези проекти потвърждава, че Екатерина Софрониева е изграден изследовател и търсен учител с международно признание.

II. Учебна дейност

От 2005 г. Екатерина Софрониева е сериозно ангажирана с аудиторни занятия и води внушителен брой дисциплини. В бакалавърска степен на обучение задължителните дисциплини, които тя води са 5, задължително избираемите дисциплини – 2; в магистърска степен на обучение задължителните дисциплини са 6, избираемите са 2; в курсовете по следдипломна квалификация тя води 5 задължителни дисциплини.

Научното ръководство на програми е неразривна част от научно-приложната и учебна дейност на кандидатката. Тя е ръководител на програмата за следдипломна квалификация на учители по чужд език в детската градина и началното училище и на магистърската програма „Образователни науки и интеркултурно възпитание /на английски език“.

Значителният научно-изследователски и педагогически опит на д-р Екатерина Софрониева се основава на нейните публикации в помощ на учебния процес. Трябва да се подчертае, че представените от нея монографии могат и реално се използват за учебни цели. В допълнение, тя е участвала като автор в три колективни учебни помагала и отново нейните участия са посветени на теми, които тя специално е изследвала и по които може да предостави експертно знание. Това са темите са модела на наративния формат, добрите практики в езиковите изследвания, ефективно и устойчиво ранно езиково обучение.

Заключение

Научните приноси и достойнства на гл.ас. д-р Екатерина Софрониева са безспорни, както в научно-изследователската област, така и в учебната дейност. Най-цялостен и значим е

нейният принос в изследванията на РЕО, характеристиките на успешния учител, добрите педагогически практики в езиковото обучение и различни аспекти на включването на различни групи в образованието.

Тези аргументи ми дават основание да дам изключително положителна оценка на Екатерина Софрониева като кандидат в конкурса и с голяма увереност да предложа избора ѝ за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по чужд език (английски език),

28.07.2016 г.

Рецензент:

София

(Доц. д-р Бистра Дудева)